

PRITARTA
Šakių rajono savivaldybės mero
2025 m. potvarkiu Nr.

PATVIRTINTA
Šakių rajono Panemunių mokyklos
daugiafunkcio centro direktoriaus
2025 m. įsakymu Nr.

ŠAKIŲ RAJONO PANEMUNIŲ MOKYKLOS – DAUGIAFUNKCIO CENTRO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Šakių rajono Panemunių mokyklos – daugiafunkcio centro (toliau – Centras) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau - Ikimokyklinio ugdymo programa) parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, Universalaus dizaino mokymuisi gairėmis, rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo pedagogams „Žaismė ir atradimai“ bei pagrindiniais teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo veiklą: Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Šakių rajono Panemunių mokyklos-daugiafunkcio centro nuostatais ir kt. Ikimokyklinio ugdymo programa peržiūrima ir koreguojama bei atnaujinama esant poreikiui.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Centre vadovaujamas Ikimokyklinio ugdymo programos gairėse patektu požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus, juo grindžiamas visas Ikimokyklinio ugdymo programos turinys. Ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 1,5 iki 6 metų amžiaus, iš skirtingų šeimų modelių, pasižymintiems skirtinga kultūrine, socialine, ekonomine, kalbine įvairove, turintiems skirtingas patirtis, siekiant užtikrinti visuminį jų ugdymąsi, atliepiant individualius ugdymosi poreikius ir galias. Programa remiasi ikimokyklinio ugdymo gairėmis, universaliojo dizaino mokymuisi principais bei centro bendruomenės susitarimais, siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

Ugdymo(si) procesas yra orientuotas į vaiką, pripažįstant jo aktyvų ugdymosi vaidmenį. Vaikai ugdomi per patirtį, žaidimus, kūrybines veiklas, eksperimentus ir socialinę sąveiką. Mokytojai yra vaikų ugdymo(si) palydovai, padedantys jiems atrasti savo stiprybes, skatindami tyrinėti ir ugdytis savarankiškumą.

Ikimokyklinio ugdymo programa siekia užtikrinti įtraukties ir lygiavertiškumo principus, kad kiekvienas vaikas, nepaisant jo individualių gebėjimų ir poreikių, turėtų vienodas galimybes ugdytis, augti ir tobulėti. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai ugdomi bendrose grupėse, kur jiems suteikiama individualizuota pagalba ir pritaikytos mokymosi priemonės.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

1 pav. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Centro vertybės atliepia esmines universalaus dizaino mokymuisi (toliau UDM) prieigos nuostatas, todėl vaikų ugdymas(is) grindžiamas tokiomis požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- **vaiko orumas** - kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** - vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- **lygiavertis dalyvavimas** - lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- **saviraiškos laisvė** - saviraiškos laisvė kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** - vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimalizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** - atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** - pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is).
- **Kultūrinis tapatumas** - kultūrinis tapatumas pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikų poreikiai

Centre užtikrinami ir puoselėjami kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

- **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė;
- **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- **unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai**, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.

Tėvų(globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvų (globėjų) poreikiai	Bendruomenės poreikiai
• Gera vaiko savijauta ir sveikata. • Šiltas pedagogo ir kitų specialistų santykis su vaikais ir jų tėvais (globėjais). • Reguliarus informavimas apie vaiko pažangą, ugdymo programas ir veiklas bei atviras dialogas su mokytojais apie vaiko poreikius ir iššūkius. • Saugi, estetiška ir jo poreikius tenkinanti ikimokyklinio ugdymo grupės aplinka. • Įdomus, turiningas kasdieninis vaiko gyvenimas ikimokyklinio ugdymo grupėje, vaiko judėjimo poreikio užtikrinimas. • Galimybė dalyvauti veiklose, renginiuose ir projektuose. • Vaikų pasirengimo mokyklai užtikrinimas.	• Partnerystės su vietos organizacijomis, bendruomenių centrais. • Renginių, projektų organizavimas, kuriuose dalyvautų tiek vaikai, tiek bendruomenės nariai. • Bendruomenės informavimas apie centro veiklas ir galimybes, kaip jie gali prisidėti. • Socialiniai projektai, iniciatyvos, kurios skatina bendruomenės narių bendradarbiavimą ir paramą vaikams.

1 lentelė. Šakių r. Panemunių MDC tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Regiono ypatumai, mokyklos savitumas

Šakių r. Panemunių mokykla - daugiafunkcis centras veiklą pradėjo 2022 m. rugpjūčio 1 d. reorganizavus sujungimo būdu Kriūkų, Lekėčių ir Plokščių mokyklas - daugiafunkcius centrus. Šiuo metu įstaigoje vykdomas ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas, neformalus ugdymas, kultūrinė, sportinė ir bendruomeninė veikla.

Centro skyriai įsikūrę natūralios gamtos apsuptyje. Tokia aplinka sukuria išskirtines galimybes lauko pedagogikos integravimui į ugdymo(si) procesą. Gamtos artumas ir sezonų kaita tampa ne tik estetinė, bet ir edukacine vertybe. Ikimokyklinio ugdymo mokytojai aktyviai pasitelkia aplinkas už įstaigos ribų – upės pakrantes, miško takus, vietos kultūros ir bendruomeninius išteklius – tikslingam vaikų pažinimo, socialinių, emocinių ir fizinių gebėjimų ugdymui. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais – muziejais, bibliotekomis, bendruomenių centrais ir kt. – suteikia galimybę vaikams ugdytis netradicinėse aplinkose, gilinti pažintinę patirtį, formuoti sąmoningą požiūrį į gamtą bei kultūrą.

Įstaigos savitumas atsiskleidžia per darnų, atvirą bendradarbiavimą tarp mokytojų, vaikų ir jų šeimų, per pasitikėjimu grįstą santykį, kuriame kiekvienam vaikui skiriamas individualus dėmesys, palaikymas ir pagalba. Centre taikomos šiuolaikinės ugdymo(si) strategijos, inovatyvūs mokymosi būdai ir metodai, nuolat siekiama profesinio tobulėjimo – pedagogai aktyviai dalyvauja kvalifikacijos kėlimo renginiuose, dalijasi gerąja darbo patirtimi įstaigos, rajono ir šalies lygmeniu. Daug dėmesio skiriama vaikų sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui, fizinei ir emocinei gerovei, socialinių kompetencijų ugdymui. Centras yra aktyvus įvairių fizinių aktyvumą skatinančių projektų dalyvis, į kuriuos įtraukiami ne tik vaikai, bet ir visa mokyklos bendruomenė.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo turinys sudarytas remiantis principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę (2 lentelė).

Ikimokyklinio ugdymo principai	Aprašymas
<i>Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas</i>	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida. Kiekvienas vaikas ugdomi savo tempu ir pasiekia optimalaus pagal savo potencines galias pasiekimų žingsnio.
<i>Kontekstualumo principas</i>	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose.
<i>Žaismės principas</i>	Žaismingumas yra viso ugdymo(si) pagrindinis bruožas, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.
<i>Integralumo principas</i>	Siekiami visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vaikų veiklos integralumas.
<i>Sociokultūrinio kryptingumo principas</i>	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.
<i>Šeimos ir mokyklos partnerystės principas</i>	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

Ikimokyklinio ugdymo principai	Aprašymas
<i>Ištraukties principas</i>	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę.
<i>Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas</i>	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
<i>Reflektyvaus ugdymo(si) principas</i>	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas.
<i>Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas</i>	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieniui rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
<i>Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas</i>	Būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.

2 lentelė. Ikimokyklinio ugdymo principai (Šaltinis: Ikimokyklinio ugdymo programos gairės)

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslo įgyvendinimui sudaromos lanksčios ugdymo(si) sąlygos, kurios kryptingai padeda vaikams plėtoti savo prigimtines galias. Šios sąlygos skatina vaikų asmeninę pažangą ir stiprina gebėjimus tapti pasitikinčiais savimi, rūpestingais kitų atžvilgiu, jautriais kultūrinei ir socialinei aplinkai, gebančiais sklandžiai bendrauti, mąstyti kūrybiškai ir lanksčiai, tyrinėti aplinką bei aktyviai, sėkmingai mokytis (2 pav.).

2 pav. Ikimokyklinio ugdymo tikslas

Uždaviniai:

1. Sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti ugdymo(si) veiklose, atliepiant individualius poreikius ir šalinant galimus ugdymosi barjerus.
2. Derinti kryptingą mokytojo veiklą su vaiko spontaniškais veiksmais, taikant patyriminio ugdymo(si) metodus, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;
3. Ugdyti vaiko kūrybiškumą ir estetinį suvokimą, pasitelkiant meninę veiklą, dizainą, įvairias medžiagas, technologijas ir kūrybiškumui palankią ugdymo(si) aplinką.
4. Sudaryti sąlygas vaikui tyrinėti, kelti klausimus, priimti sprendimus, reflektuoti savo veiklą ir mokytis savo tempu, mėgaujantis procesu.
5. Skatinti vaiko gebėjimą bendrauti, bendradarbiauti, spręsti konfliktus, atpažinti jausmus, suvokti veiksmų pasekmes ir formuoti pagarbų santykį su kitais.
6. Užtikrinti vaiko fizinę ir emocinę sveikatą, saugumą, padėti jiems adaptuotis ugdymo aplinkoje bei stiprinti bendradarbiavimą su tėvais, švietimo pagalbos specialistais priešmokyklinio ugdymo pedagogais ir kitais švietimo paslaugų teikėjais.

Ugdymo(si) rezultatai

Numatomi rezultatai įgyvendinus uždavinius:

1. **Kiekvienas vaikas dalyvaus ugdymo(si) veiklose** pagal savo individualius poreikius ir galimybes. Ugdymo(si) aplinka ir veiklos bus pritaikytos taip, kad bus šalinami ugdymosi barjerai ir skatinama įtrauktis. Vaikas jausis saugus, priimtas ir motyvuotas mokytis savo tempu bei būdu.
2. **Vaiko ugdymosi procesas vyks derinant mokytojo kryptingą veiklą su vaiko spontaniškais veiksmais.** Bus taikomi patyriminio ugdymo(si) metodai, o žaidimas ir kasdienė veikla grupėje taps neatsiejama ugdymo dalimi. Vaikas aktyviai tyrinės, kurs, veiks savarankiškai ir bendradarbiaudamas.
3. **Vaikas kurs, improvizuos ir reikš save per meninę veiklą, dizainą, eksperimentavimą su įvairiomis medžiagomis ir technologijomis.** Bus plėtojamas jo kūrybiškumas ir estatinė raiška, gebėjimas pastebėti grožį aplinkoje, savo ir kitų kūryboje.
4. **Vaikas tyrinės aplinką ir reiškinius, kels klausimus, priims sprendimus bei reflektuos savo veiklą.** Jis mokysis savo tempu, jausis laisvas eksperimentuoti ir mėgausis pačiu mokymosi procesu. Ugdymo(si) aplinka skatins smalsumą, savarankiškumą ir mokymosi džiaugsmą.
5. **Vaikas gebės bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais bei suaugusiais,** spręs konfliktus taikiai, atpažins ir įvardys savo jausmus, supras savo veiksmų pasekmes, formuosius pagarbus, empatiškas santykius su kitais.
6. **Bus užtikrinta kiekvieno vaiko fizinė ir emocinė sveikata bei saugumas.** Vaikas sėkmingai adaptuosius ugdymo aplinkoje, jausis saugus ir emociškai palaikomas. Bus stiprinamas bendradarbiavimas su tėvais, švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo pedagogais ir kitais švietimo paslaugų teikėjais.

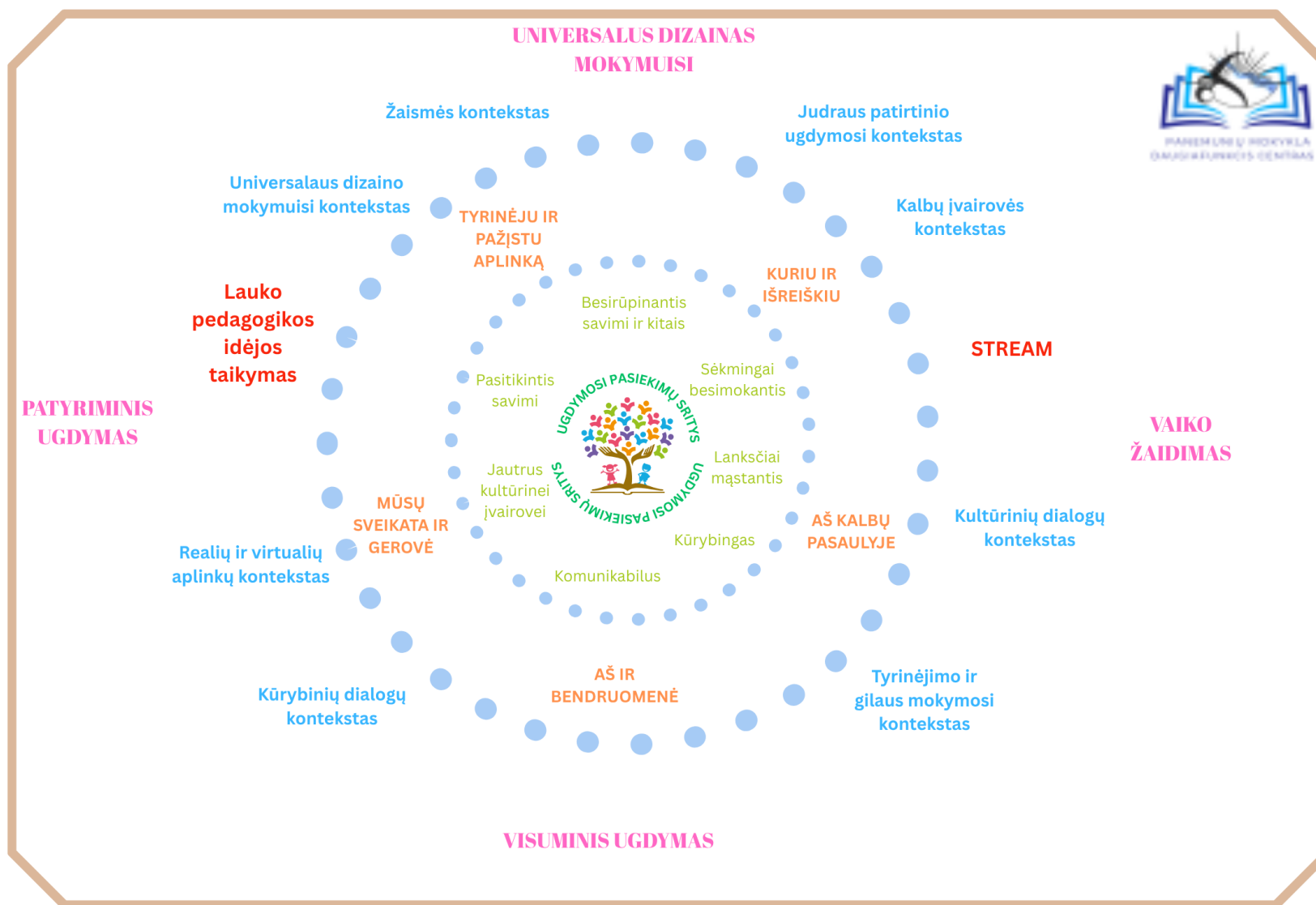
Vaikų ugdymo(si) turinys, veiklos ir pasiekimų plėtotė ikimokykliniame amžiuje grindžiami penkiomis ugdymo (si) sritimis:

1. „Mūsų sveikata ir gerovė“
2. „Aš ir bendruomenė“
3. „Aš kalbų pasaulyje“
4. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“
5. „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo(si) rezultatai suprantami kaip vaikų pasiekimai, kurie nuosekliai formuojasi ugdymo(si) procese ir apima vertybines nuostatas, žinias bei supratimą ir įgyjamus gebėjimus.

Vaikų pasiekimai suskirstyti į 18 sričių, kurios užtikrina visapusišką vaiko kompetencijų augimą: kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų suvokimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis sumanumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetiškas suvokimas; meninė raiška; kūrybiškumas; tyrinėjimas; problemų sprendimas; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis.

Šių sričių visuma padeda užtikrinti optimalią vaiko individualios raidos ir ugdymosi pažangą, laiduoja jo pasirengimą tolesniam mokymuisi ir sėkmingai socialinei integracijai.

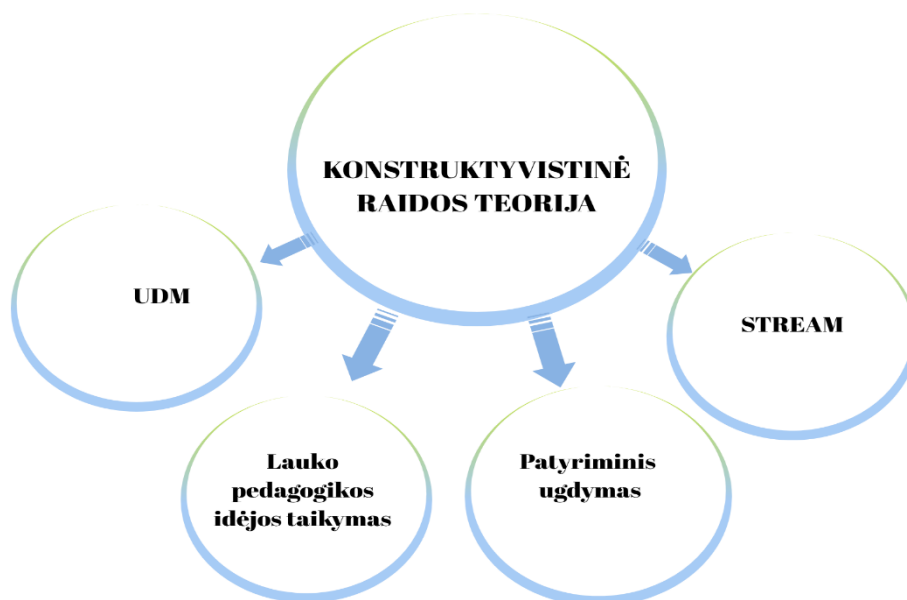

3 pav. Šakių rajono Panemunių mokyklos - daugiafunkcio centro konceptualus ugdymo(si) modelis

Konceptualus ugdymo modelis padeda atskleisti įstaigos savitumą per vaiko auginamų galių ir pasiekimo sričių galimus ryšius (3pav.) ir užtikrina, kad ikimokyklinis ugdymas būtų kokybiškas, prasmingas ir atitinkantis vaikų poreikius. Konceptualus ugdymo modelis sukuria visapusišką ugdymosi aplinką, kurioje kiekvienas vaikas tobulėja savo tempu, pagal individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir jo plėtojamos galios.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

4 pav. Pagrindinės raidos teorijos ir šiuolaikinės vaikų ugdymo teorijos

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindą sudaro visuminis požiūris į vaiką, grindžiamas universaliu dizainu mokymuisi (UDM), laisvu ir savarankišku žaidimu bei įvairiapusėmis patirtinėmis veiklomis.

Visuminis ugdymas(is) apima vaiko raidos visumą – emocinę, socialinę, fizinę, pažintinę, kalbinę ir kūrybinę sritis, siekiant darnaus ir harmoningo vaiko potencinių galių plėtojimo.

Universalus dizainas mokymuisi yra pagrindinė įtraukaus ugdymo strategija, kuri leidžia kiekvienam vaikui ugdytis pagal jo individualius gebėjimus ir poreikius. Tai – lanksčiai organizuota ugdymo aplinka ir turinys, kuris pašalina kliūtis ir sudaro sąlygas visiems vaikams aktyviai dalyvauti ugdymo(si) procese.

Žaidimas – svarbiausia vaiko veiklos forma. Tai vaiko kuriamas pasaulis, kuriame jis savitai mokosi, išbando socialinius vaidmenis, perima elgesio modelius ir plėtoja įgytas žinias bei įgūdžius. Žaidimo metu vaikas pats renka veiklą, priemones, bendravimo būdą.

Šios ugdymo(si) kryptys užtikrina, kad kiekvienas vaikas mokosi aktyviai, kūrybingai ir pagal savo individualią raidą.

Kurdami kokybišką ankstyvojo ugdymo turinį remiamės pažangiomis praktikomis bei vaiko raidos ir ugdymo teorijomis (4 pav.), po kuriomis telpa dauguma šiuolaikinių vaikų ugdymo teorijų ir sistemų (4 pav.).

Konstruktivistinė raidos teorija – ugdymas nukreiptas į vaiko kognityvinę/pažintinę raidą. Mokytojai yra bendrakūrėjai, drauge su vaikais konstruojantys ugdymo(si) patirtis ir erdves. Būdami besimokančiųjų vaidmenyje jie organizuoja aplinką, kurioje galima įgyti daug konkrečių patirčių, suplanuotų taip, kad skatintų savivaldų vaikų mokymąsi tyrinėjant, eksperimentuojant ir savarankiškai pažįstant aplinkas ir pasaulį. Po pagrindinėmis raidos teorijomis telpa dauguma šiuolaikinių vaikų ugdymo teorijų ir sistemų (4 pav.).

Patyriminis ugdymas(is) apima įvairias vaikų veiklas, kurios vyksta per pojūčius ir aktyvius veiksmus: judėjimą, stebėjimą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, kūrimą, modeliavimą, refleksiją. Šio proceso metu vaikai susipažįsta su pasauliu jiems priimtinu tempu, įgyja naujų patirčių ir gilina jau turimas žinias.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, įgyvendinamos *lauko pedagogikos idėjos*. Plėtojamos praktikos, kai ugdymas(is) iš uždarų vidaus aplinkų persikelia į darželio bei artimiausių socialinių partnerių lauko aplinkas.

Siekdami suformuoti įgūdžius ar gebėjimų pradmenis, lemiančius tolesnio vaiko ugdymosi perspektyvas, taikome – *STREAM metodikos principus*, skatinančius vaikus pažinti pasaulį per mokslo, technologijų, inžinerijos, menų, skaitymo ir matematikos veiklas.

Pedagoginės strategijos

Mokytojas, dirbdamas net ir to paties amžiaus vaikų grupėje, turi taikyti skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas. Kokybiškos mokytojo praktikos pavyzdžiai (3 lentelė).

Pedagoginės strategijos	Aprašymas
Ugdymo strategijos, padedančios vaiko asmenybinei raidai	● Mokytojas kiekvieną dieną organizuoja pasikartojančias veiklas, sukuriančias nuspėjamumo, saugumo atmosferą. ● Dienos veiklos, perėjimai nuo vienos veiklos prie kitos, kasdienės rutinos pažymimos sutartiniais vaikams lengvai atpažįstamais ir įsimenamais ženklais (pvz., varpelio ar kito instrumento garsu, rankų paplojimu, dainele, iškelta ranka ir kt.). ● Kiekvienos naujos rutinos ir ją pažyminčio ženklo įsisavinimui skiriama pakankamai laiko, prie kitos rutinos (taisyklės, tvarkos) pereinama tuomet, kai vaikai lengvai atpažįsta sutartinius ženklus ir geba jiems paklusti. ● Mokytojas perleidžia vaikams atsakomybę paeiliui organizuoti pažįstamas ir daugumos vaikų jau įsisavintas rutinas. ● Mokytojas siūlo vaikams išbandyti naujas veiklas, prisiimti naujas atsakomybes už tam tikrų pareigų grupėje atlikimą. ● Prieš pasiūlydamas vaikams veiklas atskirose erdvėse, mokytojas aptaria su vaikais ir bendru sutarimu priima darbo erdvėse taisykles, kurios yra užrašomos ir pavaizduojamos grafiškai.

Pedagoginės strategijos	Aprašymas
	● Mokytojas padeda vaikams planuoti savo veiklas ir įsivertinti, kaip pavyko įgyvendinti planą. ● Mokytojas nuolat skatina vaikus imtis iniciatyvos, siūlyti savo idėjas, jas palaiko ir padeda įgyvendinti. ● Mokytojas siekia grupėje realizuoti dialogiško komunikavimo modelį: vienas kalba, kiti klauso; visi turi galimybę pasisakyti rūpimu klausimu; prie kito klausimo pereinama tuomet, kai visų nuomonės ar klausimai išklausti. ● Skatinamas bendravimo atvirumas, noras kalbėti, drauge pasidžiaugti, pasijuokti, bet neišjuokti ar sumenkinti. ● Mokytojas savo pavyzdžiu demonstruoja, kaip bendrauti be pykčio, išsakyti ir išklausti skirtingas nuomones, spręsti konfliktines situacijas. ● Mokytojas skatina vaikus rinktis (veiklą, priemones ir kt.), planuoti kaip atlikti užduotį ir aptarti, kaip pasisekė. ● Mokytojas užduoda atvirus klausimus, skatina vaikų ieškojimus, eksperimentavimą, probleminių / konfliktinių situacijų sprendimą. ● Mokytojas moderuoja kylančių sunkumų sprendimą sudarydamas sąlygas vaikams patiems atrasti geriausią išeitį ir tik esant būtinybei įsikiša. ● Mokytojas kartu su vaikais aptaria / reflektuoja priimtus sprendimus ir jų pasekmes. ● Mokytojas tariausi su vaikais visais su jų gyvenimu ir ugdymusi grupėje susijusiais klausimais, aiškiai ir suprantamai formuluoja tikslus / užduotis kiekvienai veiklai, kiekvienam vaikui ir visai grupei. ● Mokytojas nuolatos sudaro sąlygas vaikams geriau pažinti vienas kitą, naudodamas įvairius vaikų grupavimo į dinamiškas, nuolatos besikeičiančias, didesnes ir mažesnes grupes būdus. ● Mokytojas skatina ir padeda vaikams tartis, skirstyti darbus, planuoti žaidimus, projektus ar kitą bendrą veiklą. Pabaigus aptarti, kaip sekėsi bendrauti ir bendradarbiauti. ● Mokytojas skatina vaikus teikti tarpusavio pagalbą.
Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą	● Mokytojas kuria aplinką, siūlo veiklas, parenka priemones, kurios padeda lavinti skirtingus vaikų gebėjimus. ● Visoms vaiko raidos sritims (sveikatos, emocinei, socialinei, kalbos, pažinimo, meninei) skiriamas vienodas dėmesys. ● Mokytojas suteikia vaikams laisvės išbandyti naujus dalykus, ateina į pagalbą tik vaiko paprašytas, pagiria už pastangas. ● Mokytojas pasiūlo vaikams įdomios veiklos, sukuria tyrinėjimo, iššūkių situacijas (pasiūlo vaikui atlikti tai, ko jis dar nėra išbandęs, jei reikia, pamoko, pataria, padeda, paskatina ieškoti išeities susidūrus su problema, paragina dar patobulinti tai, ką jis padarė). ● Mokytojas palaiko vaikų siūlomas veiklas, priemonių pasirinkimą, drąsina įsitraukti į pasirinktas veiklas ir jas pabaigti. ● Mokytojas pagal vaikų galias pasiūlo veiklas, kurias atlikdami jie patiria sėkmę. ● Pastebėjęs, kad vaikas nesusidomėjęs veikla, mokytojas ją modifikuoja / keičia, pritaikydamas vaiko gebėjimų lygiui.

Pedagoginės strategijos	Aprašymas
	● Mokytojas ugdymo turinį sieja su vaiko susidomėjimu, artimiausia jo aplinka, socialiniais kultūriniais kontekstais, siekdamas, kad vaiko ugdymo patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios. ● Mokytojas, pradėdamas naują temą, išsiaiškina, ką vaikai apie tai jau žino, kas jiems yra svarbu ir skatina panaudoti jau turimas žinias sprendžiant naujas užduotis. ● Sudaromos galimybės vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus. ● Mokytojas įtraukia vaikus į ugdymo proceso planavimą.
Ugdymo strategijos, palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą.	● Grupėje jaučiamas mokytojo pritarimas vaikų žaidimams. ● Mokytojas, suprasdamas žaidybinės veiklos svarbą, kiekvieną dieną skiria laiko vaikų žaidimams. ● Mokytojas nevengia organizuoti visus grupės vaikus įtraukiančius tęstinius (naratyvinius nuotykių) žaidimus. ● Mokytojas pažįsta vaikus, pritaiko ir padeda pasirinkti jų amžiui ir raidos etapui tinkamas žaidimo strategijas ir žaidimo priemones. ● Mokytojas paskatina, padeda vaikams išmokti naujų dar nepažįstamų, sudėtingesnių žaidimų, judėti nuo pavienio žaidimo ir žaidimo su suaugusiuoju link žaidimo poroje su kitu vaiku ir žaidimo mažoje grupelėje su kitais vaikais. ● Mokytojo dalyvavimas žaidimuose kinta, priklausomai nuo grupės vaikų amžiaus ir patirties. ● Mokytojas skatina vaikų žaidimus skirtingais būdais: su pačiais jauniausiais vaikais inicijuoja žaidybines situacijas ir žaidžia drauge; su vyresniais vaikais stebi vaikų žaidimų eigą, siūlo idėjas, esant reikalui kuria netikėtas žaidybines situacijas, įtraukia vaikus į problemų sprendimą per žaidybinius siužetus. ● Mokytojas skatina vaikus palaipsniui įvaldyti visą spektrą skirtingų žaidimų, tinkamų jų amžiui ir pomėgiams: nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų.

3 lentelė. Ugdymo strategijos bei kokybiškos mokytojo praktikos pavyzdžiai (Šaltinis: Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika)

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Glaudus tėvų (globėjų) ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimas – vienas esminių vaiko sėkmingo ugdymo veiksnių. Ugdymas grindžiamas glaudžiu ryšiu su tėvais (globėjais), dalinimusi informacija ir įtrauktimi. Siekiama sukurti aplinką, kurioje šeima yra aktyvi ugdymo(si) proceso partnerė bei užtikrinti sąveiką tarp mokytojo ir tėvų (globėjų), siekiant užauginti orų, smalsų, bendraujantį, sveiką, kuriantį ir sėkmingai besiuogdantį vaiką. Tėvai (globėjai) nuolat konsultuojami visais ugdymo(si) klausimais, aptariami vaikų pasiekimai ir kartu sprendžiami kylantys sunkumai, teikiama reikalinga švietimo pagalba. Su tėvais tariamasi dėl jų vaikų ugdymo(si) tikslų, ugdymo(si) rezultatų, turinio, ugdymo(si) proceso organizavimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymo(si) patirtį. Tėvai (globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Su tėvais bendraujama ir bendradarbiaujama kontaktiniu būdu, pasitelkus socialinius tinklus (pagal poreikį) ir elektroninį dienyną.

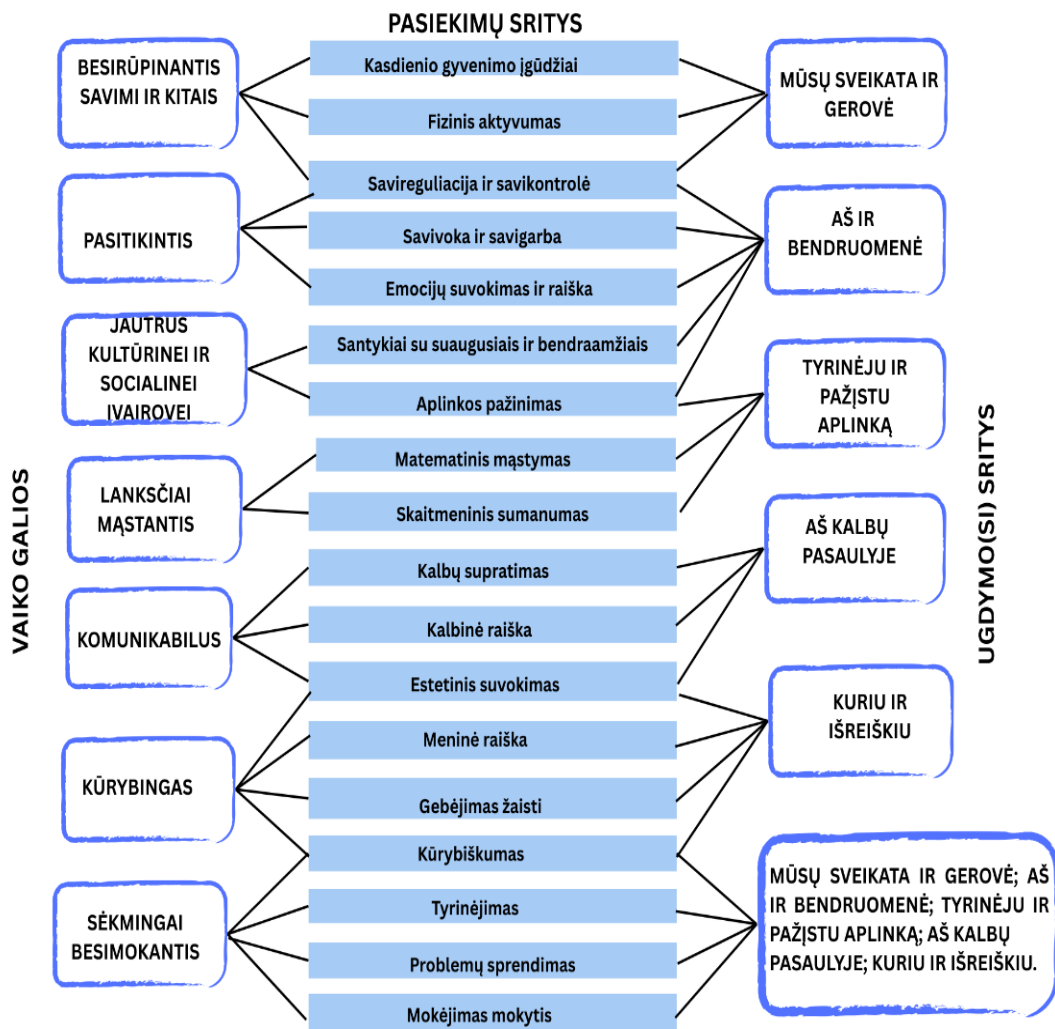
Parama vaikų ugdymui (si), mokytojams ir šeimoms

Paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema centre pasižymi komandiniu administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu.

Vaikų ugdymo(si) sunkumus padeda spręsti logopedas, psichologas, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas, mokinio padėjėjas. Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymo(si) aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių. Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų, priemonių parinkimo. Organizuojami mokymai, pristatomi pranešimai mokytojams apie naujausius ugdymo metodus ir geriausias praktikas. Jeigu vaikui iškilo problemos, tėvai pirmiausia jas aptaria su mokytojais, jeigu problemai spręsti prireikia specialistų komandos pagalbos, pasitelkiama Vaiko gerovės komisija. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja: individualūs susitikimai, atvirų durų dienos, informaciniai susirinkimai, seminarai ir kt..

Centras inicijuoja bendradarbiavimą su kitomis vaikų ugdymo įstaigomis, švietimo pagalbos teikimo centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

Ugdymo(si) turinys

5 pav. Vaiko galių auginimas

Centre ikimokyklinio ugdymo(si) turinys įgyvendinamas plėtojant ugdymo(si) pasiekimų sritis, kurios išdėstytos pagal vaiko galias apimančias 18 ugdymosi pasiekimų sričių (5 pav.). Kiekvienoje ugdymo(si) pasiekimų sričių nurodoma vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai ir ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos). Šis nuoseklumas padeda užtikrinti sistemingą, kryptingą ugdymą(si) ir leidžia kiekvienam vaikui žengti pirmyn savo tempu. Ugdymo(si) gairėse pateikiamos tik tam tikros galimos vaikų ugdymo(si) situacijos. Mokytojas, remiantis ugdymo(si) turinio gairėmis, kuria ir įgyvendina ugdymo(si) turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius ir amžiaus tarpsnį. Siekiame 3-iojo ir 6-ojo pasiekimų žingsnio gebėjimų, nuostatų, žinių ir supratimo.

Sudarant ugdymo(si) turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius bei vertybines nuostatas. Turinys įgyvendinamas visapusiškai, pasitelkiant natūralias kasdienes situacijas ir spontaniškas vaikų iniciatyvas.

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“		
PASITIKINTIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Savivoka ir savigarba	Vertybinių nuostatų – pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai: pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> Išimokymų amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl. 6-7).	• Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu: žiūri į save iš šono, iš priekio, žiūri į save kartu su kitais vaikais. • Pastebi savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumus ir skirtumus. • Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. • Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais. • Žaidybinėse situacijose kalba apie šeimą ir grupę, jaučiasi bendruomenės narys. • Žino savo amžių ir lytį. Supranta ir skiria mergaites nuo berniukų pagal vardus, išvaizdą aprangą. • Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena. • Dalyvauja grupės veiklose: pokalbiuose, žaidimuose, šventėse, įvairiuose kituose renginiuose. • Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, garsiai ploti, tyliai pakuždėti, paglostyti draugą ir t.t.). • Drauge su kitais vaikais žaidžia įvairius stalo žaidimus, kurie moko išlaukti eilės, išklausti draugo.
Emocijų suvokimas ir raiška	Vertybinių nuostatų – domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai: atpažįsta, atsiliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose, ramiose situacijose emocijas	• Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas, žaidžia su nuotaikų kortelėmis. • Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, supykde, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus. • Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto.

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“		
PASITIKINTIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
	ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <u>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</u> (psl. 4-5).	• Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, sutelkia dėmesį, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. • Supykęs mėgina taikyti įvairius nusiraminimo, atsipalaidavimo būdus (pučia pyktį, spaudžia žaisliuką, plėšo popieriukus, ir kt.), siūlo juos kitiems. • Dalyvauja pokalbiuose, akcijose apie jausmus (pvz.: „Aš ir Mano emocijos“, „Savaitė be patyčių“ ir kt.). • Išbando pačių bendraujant atrastus draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus. • Inicijuoja bendrus žaidimus imituojančius gyvenimiškas situacijas, perteikiant pagrindines emocijas. • Tyrinėjant įsimena pagrindines emocijas, supranta iš ko jos atsiranda ir kaip galima jas valdyti. • Vaidina emocijų situacijas (draugystės, pykčio, pavydo), spėlioja draugo emocijas.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai:		
Ugdymo(si) kontekstas: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. Mokytojo vaidmuo: Pedagogas, dirbdamas su vaikais, parenka amžių atitinkančius žaidimus ir veiklas, pats įsitraukia į žaidimą, tačiau tuo pačiu stebi, laukia ir sudaro sąlygas vaikams savarankiškai plėtoti žaidimo eigą. Vaikams siūlomi judrieji, atsipalaidavimo bei emocijų valdymo žaidimai, padedantys nusiraminti ir išreikšti jausmus tinkamu būdu. Pedagogas padeda vaikui pažinti save, suprasti savo emocijas, spręsti sudėtingas situacijas, nukreipti impulsus. Trumpi pokalbiai apie jausmus („Kai esu laimingas“, „Kai pykstu“, „Koks aš šiandien?“) padeda vaikams išmokti atpažinti emocijas ir kalbėti apie jas. Tai skatina empatiją, savivoką ir bendravimo įgūdžius. Ugdymo(si) būdai: tyrinėjimai, eksperimentai, kūrybiniai bei imitaciniai žaidimai, savireguliaciją plėtojantys žaidimai, pokalbiai, diskusijos apie jausmus.		

UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽISTU APLINKĄ“ LANKSČIAI MĄSTANTIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Matematinis mąstymas	Vertybinių nuostatų - nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai: atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, seką, vietą ir judėjimo kryptį. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> <i>(psl.11-12).</i>	• Domisi įvairiomis formomis, dydžiais ar spalvomis išsiskiriančiais daiktais. • Susipažįsta su įvairiomis formomis (apskritimas, trikampis, kvadratas, stačiakampis ir t.t.) ir pastebi jas artimiausioje aplinkoje – saulė panaši į skritulį, namo stogas – į trikampį. • Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. • Atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. • Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10. Skaičiuoja daiktus, jų kiekį susieja su skaičiumi. • Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. • Keičia savo ar daikto padėtį erdvėje, ar daro ką nors tam tikra seka (pvz.: žaidimas „Trečias bėga“, „Daryk tai, kaip Jonelis daro“ ir t.t.). • Matuojant atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojami vienu ar keliais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, piršto stori, lazdele ir t.t.). • Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. • Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. • Modeliuoja gyvenimiškas situacijas, kurių metu reikalinga skaičiavimo ir skaičių žymėjimo patirtis, pasidaryti pinigų (gamina eurus, euro centus). Žaidžia parduotuvę ar įsivaizduoja, jog reikia pasikeisti pinigų banke į smulkesnius ir pan.
Skaitmeninis sumanymas	Vertybinių nuostatų - nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	• Spaudo, liečia, purto ir kt. Išmėgina žaislų veikimo principus siekdamas efekto.

UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽISTU APLINKĄ“ LANKSČIAI MĄSTANTIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
	Esminiai gebėjimai: geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> <i>(psl.13).</i>	● Žaidžia su aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. ● Naudoja paprastas programėles interaktyvioje lentoje piešiniam sukurti. ● Žino ir grupės draugams parodo, kaip paleisti video medžiagą. ● Atlieka įvairias užduotis planšetėje (skaičiavimo, spalvų pažinimo, gyvūnų grupavimo ir t.t.). ● Klausio interaktyvių pasakų, atliepia jas. ● Aktyviai dalyvauja žaidžiant žaidimus su interaktyviomis grindimis. ● Pasirenka (mokytojo padedamas) ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai:		
Ugdymo kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai. Mokytojo vaidmuo. Mokytojas ugdymo procese skatina vaikų smalsumą pasitelkdamas kūrybines užduotis, pasakojimą, skaitmeninį turinį bei technologinius įrankius – Edukacinė bitutė - robotą "Bee-bot", interaktyvią žaidimų aikštelę "Lū", interaktyvias grindis, planšetes. Vaikus moko atsakingai naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, supažindina su realios ir virtualios aplinkos vaizdais, padeda ieškoti informacijos. Grupėje sudaromos sąlygos pažinti skaičiavimo būdus, vaikai įtraukiami į veiklas, kuriose praktiškai susipažįsta su ilgio, tūrio, masės matavimu. Plėtojamas žodynas, reikalingas apibūdinti objektų dydžių santykius („truputį mažesnis“, „šiek tiek didesnis“, „didžiausias“ ir kt.). Kasdien kalbama apie praeities įvykius ir būsimas veiklas, skatinant laiko suvokimą. Ugdymo(si) būdai: tyrinėjimas, eksperimentai, pokalbiai, diskusijos, IT taikymas (fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, įvairių užduočių sekų atlikimas interaktyvioje lentoje), STREAM.		

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“ KOMUNIKABILUS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Kalbų supratimas	Vertybinė nuostata - domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai: klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> <i>(psl.14-15)</i>	• Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, reaguoja į neverbalinę raišką. • Supranta įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas reikšmės. • Domisi raidėmis, tekstu, rašytinės kalbos elementais ir simboliais. • Klausosi įvairaus stiliaus ir turinio tekstų, juos apibūdina ir perteikia skirtingais raiškos būdais. • Supranta amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.
Kalbinė raiška	Vertybinė nuostata - nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai-naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> <i>(psl.15-16)</i>	• Laikosi elementarių kalbinio bendravimo normų. Vartoja mandagumo žodžius. • Deklamuoja, pasakoja, atpasakoja, apibūdina, kuria, diskutuoja, aiškina taikydamas verbalines ir neverbalines raiškos priemones. • Dalinasi patirtimi, norais, pasiūlymais. • Komunikuoja paprastomis rašytinės raiškos formomis, kuria ženklus, simbolius, kopijuoja žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą. • Atsižvelgia į bendravimo tikslą ir situaciją. • Atsižvelgiant pagal amžių kalba vientisais ar sudėtiniais sakiniais, taisyklingai taria kalbos garsus.

Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai:

Ugdymo kontekstas: kalbų įvairovės ir kultūrinių dialogų kontekstai.

Pedagogas kuria kalbinei raiškai palankią aplinką – organizuoja įvairias žaidybines ir kasdienes situacijas, kurios skatina vaikus kalbėti, bendradarbiauti, reikšti mintis, jausmus ir ketinimus žodžiais. Bendraudamas su vaikais kūrybinių dialogų metu, mokytojas padeda jiems spręsti iškiliusias situacijas, stiprina pasitikėjimą savimi ir ugdo gebėjimą reikšti save per kalbą.

Grupėse pedagogas įrengia jaukias skaitymo zonas, bibliotekėles bei ramybės kampelius, kur vaikai gali susitelkti, klausytis ar tyrinėti knygas. Vaikai taip pat turi galimybę naudotis skaitmeniniu turiniu, padedančiu pažinti rašto ženklus ir ugdyti domėjimąsi skaitymu.

Mokytojas planuoja išvykas į bibliotekas, inicijuoja projektines veiklas, kurios skatina vaikus pažinti įvairias pasaulio kultūras, plečia akiratį ir skatina domėjimąsi aplinkiniu pasauliu.

Ugdymo(si) būdai: pokalbiai-diskusijos, taikomas „Minčių lietaus“ būdas, ritmikos pratimai (žodžių ir judesių sujungimui) vaidybiniai žaidimai, individualūs aptarimai, kuriamos pasakos bei istorijos, didaktiniai stalo žaidimai, IKT (bendradarbiaujant projektinėse veiklose eTwinning platformoje, pristatymams ir video medžiagos pateikimui apie kitą šalį, rašymo pradmenų skatinimui)

UGDYMOSI SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“

KŪRYBINGAS VAIKAS

<i>PASIEKIMŲ SRITIS</i>	<i>VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI</i>	<i>UGDymo(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)</i>
Meninė raiška	Vertybinė nuostata - domisi meno kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai: pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <u>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</u> <i>(psl.18-19).</i>	• Naudoja įvairias menines priemones tapant, atliekant įvairius darbelius (piešia įvairia technika: gvašiu, akvarele, anglimi, spalvotais pieštukais, vaškinėmis kreidelėmis. Kuria ant netradicinių paviršių: audinio, stiklo, plėvelės, aplikuoja mozaikos principu). • Išmėgina modeliną, plasteliną, konstruojant ir lipdant įvairias formas. • Eksperimentuojant susipažįsta su pagrindinėmis spalvomis, atranda naujų spalvų kūrimo būdus. • Gamina atvirukus, kvietimus, knygeles, dovanėles draugams, šeimos nariams. • Klausosi įvairių muzikos kūrinių, mėgina atkartoti vaikiškų dainelių tekstus. • Judesį sieja su muzika, ritmu, nuotaika. Dainuoja ir ploja vardų ritmus, žaidimus, skanduotes, skaičiuotes.

UGDYMO SI SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
KŪRYBINGAS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
		• Išmėgina muzikinių instrumentų skambesį, atskiria instrumentų garsus. • Grodami susipažįsta su įvairiais garso išgavimo būdais-mušimu, pūtimu, braukimu. • Improvizuoja su muzikos instrumentais, patys kuria instrumentus iš antrinių žaliavų. • Laisvai šoka ir kuria šokio judesius, patiriant džiugių emocijų.
Gebėjimas žaisti	Vertybinių nuostatų - nusiteikęs kartu su vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai: individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> Išimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl.26-27).	• Drauge su kitais tiksliai kuria žaidimo erdvę, pritaiko vietą, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. • Jungia du-tris jau matytus žaidybinius veiksmus į paprastą veiklą. • Kuria neįtikėtinus pasakojimus, juos interpretuoja ir vertina. • Pasakos ar istorijos perteikimui naudoja vaizdines priemones: pieštukines, pirštines lėles ir t.t. • Laisvai kuria ir fantazuoja. Plėtoja žaidimo siužetą ir pasirinkto personažo vaidmenį. • Žaidžiant naudoja įvairią gamtinę medžiagą, konstravimo elementus. • Sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3-5 vaikų grupes ir plėtoja žaidimą. • Apžiūrinėja vaizduojamą daiktą, savo sumanymą ir fantaziją atskleidžia draugams. • Vaidina įvairias žinomas pasakas (pvz.: „Ropė“, „Trys paršiukai“, „Vilkas ir septyni ožiukai“), trumpas improvizacijas pagal pačių vaikų išgalvotus siužetus („Mamos ir tėčiai“). • Persirengia įvairiais personažų kostiumais, konstruoja savo sumanytas kaukes.

UGDYMO SI SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
KŪRYBINGAS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Estetinis suvokimas	Vertybinių nuostatų domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai: atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetine patirtimi, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl.17-18)</i>	• Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir t.t. • Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjęs darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus. • Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. • Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. • Pastebi spalvų, formų grožį. Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius, gerbia kito nuomonę. • Kuria individualius savo darbų albumus, juos rodo draugams, mokytojams, tėvams.
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai: Ugdymo kontekstas: universalaus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi ir kūrybinių dialogų kontekstai. Mokytojas – tai vaiko ugdymo(si) proceso koordinatorius, patarėjas, stebėtojas ir palaikantis draugas. Jis moderuoja ugdymo situacijas, padeda vaikui suprasti, pagilinti ir praturtinti jo patirtį, atliepdamas individualius poreikius bei domėjimosi sritis. Mokytojas sudaro sąlygas vaikams klausytis įvairios muzikos – tiek įrašų, tiek gyvai atliekamų kūrinių. Meninio ugdymo mokytojai supažindina su muzikos instrumentais, kuriuos galima liesti, tyrinėti ir išbandyti (pvz., būgnas, pianinas, gitara, kanklės ir kt.). Ugdomas vaikų susikaupimas, dėmesys bei gebėjimas išreikšti nuomonę po muzikinių veiklų ar renginių. Mokytojas nuolat palaiko gyvą bendravimą su vaikais – skatina kalbėti, klausti, atsakyti, apibūdinti veiklą, išsakyti savo nuomonę ir mąstyti kritiškai. Jis yra aktyvus vaikų žaidimo palaikytojas, modeliuoja aplinką taip, kad kūrybinės priemonės (dailės medžiagos, kostiumai, kaukės, skarelės) būtų vaikams pasiekiamos ir kviečiančios veikti.		

UGDYMOSI SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
KŪRYBINGAS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDymo(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Ugdymo(si) būdai: eksperimentavimas (dailės priemonėmis bei netradicinėmis priemonėmis: smėliu, augalais, akmenukais, kriauklėmis, skirtingos struktūros popieriumi bei medžiagomis), tyrinėjimas (spalvų liejimas, žaislų gaminimas, senų ir naujų daiktų lyginimas) kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai, muzikiniai žaidimai (muzikos klausymas, garsų pamėgdžiojimas, ritmikos pratimai), naratyvinis žaidimas, STREAM.		

UGDYMOS(SI) SRITYS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“, „AŠ IR BENDRUOMENĖ“, „TYRINĖJU IR PAŽĖSTU APLINKA“, AŠ KALBŲ PASAULYJE“, „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
SĖKMINGAI BESIMOKANTIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDymo(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Mokėjimas mokytis	Vertybinių nuostatų – noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai: geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymo(si) veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> <i>(psl. 27-28)</i>	• Stebi, domisi, įsitraukia į bendras veiklas. • Imasi iniciatyvos, siekia savo tikslo. • Prisitaiko prie situacijos, keičia sprendimus, išbando įvairius būdus, priemones, idėjas ir numato kelis žingsnius tikslui pasiekti, juos įgyvendina. • Komentuoja, pasakoja, dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata.
Tyrinėjimas	Vertybinių nuostatų – domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai: aktyviai tyrinėja save ir socialinę kultūrinę ir gamtinę aplinką įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i>	• Tyrinėja gyvosios ir negyvosios aplinkos objektus ir reiškinius, jų savybes. • Sėja, sodina. Stebi augalų dygimą, augimą, nuima derlių. Mokosi augalininkystės pradmenų. • Taiko įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones. • Stebi, grupuoja, lygina pagal pasirinktus požymius ar savybes.

UGDYMOS(SI) SRITYS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“, „AŠ IR BENDRUOMENĖ“, „TYRINĖJU IR PAŽĖSTU APLINKĄ“, AŠ KALBŲ PASAULYJE“, „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
SĖKMINGAI BESIMOKANTIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDymo(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
	<i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> (psl. 24-25).	- Ieško panašumų ir skirtumų tarp objektų ir reiškinių. - Apmąsto savo veiklą, kelia klausimus ir hipotezes, siūlo idėjas.
Problemų sprendimas	Vertybinė nuostata - nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai: geba atpažinti ir įvardinti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkių įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus, konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> (psl. 25-26).	- Atpažįsta įvardina ar bando apibūdinti esamą problemą. - Savarankiškai ar drauge su kitais ieško sprendimo būdų, eksperimentuoja, išbando žinomus ar sugalvotus veikimo būdus. - Pasirenka tinkamiausią sprendimą esamai situacijai. - Stebi, vertina ir supranta savo ir kitų veiksmų pasekmes.
Kūrybiškumas	Vertybinė nuostata: nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai: pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> (psl. 22-23).	- Pastebi, išbando ir skirtingais būdais naudoja įvairias medžiagas ir priemones. - Keičia kūrybines idėjas, atkartoja ir papildo įprastus veikimo būdus naujais elementais. - Kuria siužetus, vaidmenis, taisykles. - Domisi kitų kūryba, ją reflektuoja. Pasakoja, paaiškina, fantazuoja, užduoda klausimus. - Žaidžia naratyvinius žaidimus, per juos vis geriau pažįsta save ir savo galimybes, kitų žmonių gyvenimo būdą.

UGDYMOS(SI) SRITYS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“, „AŠ IR BENDRUOMENĖ“, „TYRINĖJU IR PAŽISTU APLINKĄ“, „AŠ KALBŲ PASAULYJE“, „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
SĖKMINGAI BESIMOKANTIS VAIKAS		
<i>PASIEKIMŲ SRITIS</i>	<i>VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI</i>	<i>UGDymo(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)</i>
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai:		
Ugdymo kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi bei realių ir virtualių aplinkų kontekstai. Mokytojo vaidmuo. Mokytojas koordinuoja vaikų veiklas ir moderuoja ugdymo(si) situacijas, padedančias vaikams gilinti žinias, plėsti patirtį ir sąmoningai mokytis. Jis kuria tikslingus ugdymo kontekstus, kurie kelia iššūkius, skatina tyrinėti, veikti kūrybiškai, diskutuoti, bendradarbiauti ir mokytis vieniems iš kitų. Pedagogas pasirūpina priemonėmis, kurios žadina vaikų smalsumą ir vaizduotę – pateikia įvairių objektų, mechanizmų, medžiagų kūrybai, tyrinėjimui ir žaidimui. Jis nuolat atnaujiną grupės aplinką, kad ji būtų informatyvi, patraukli ir skatintų savarankišką veiklą. Vaikams suteikiama galimybė naudotis enciklopedijomis, knygomis, žemėlapiais, planšetėmis ir kitomis priemonėmis, padedančiomis savarankiškai ieškoti atsakymų ir kurti. Ugdymo būdai: pokalbis – diskusija, hipotezių kėlimas, žaidimas, stebėjimas ir tyrinėjimas, eksperimentavimas, veiklos eigos ir rezultatų aptarimas, naratyviniai žaidimai, ekskursijos, IKT, taikymas, STREAM.		

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“ JAUTRUS KULTŪRŲ ĮVAIROVEI VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Vertybinė nuostata – nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai: pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas</i> <i>(psl. 8-9).</i>	• Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. • Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. • Noriai ką nors veikia su vaikais iš kitos socialinės, kalbinės, kultūrinės aplinkos. • Įsitraukę į žaismės situacijas, bando juokauti „ateivių“, „užsienio“ kalbomis. • Tyrinėja kitų vaikų kalbos vaizdo įrašus, mėgina pakartoti žodžius. • Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. • Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net skirtingą). Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. • Pripažįsta netinkamai pasielgęs, bando, moka ištaiso klaidą: numetęs(-usi) pakelias, pastūmėjęs(-usi) atsiprašo, išpylęs(-usi) pašluosto, išvalo. • Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.
Aplinkos pažinimas	Vertybinė nuostata – nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai: pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	• Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus ir vietas, pastebi jų pasikeitimus. • Dalyvauja grupės išvykose į gamtą, teatrą, muziejų. Jose rodo susidomėjimą, stengiasi nepamiršti atlikti mažas užduotis. Pasakoja apie tai, kas buvo įdomu, o kas nelabai. • Įsitraukia į veiklas, puoselėjančias šeimos ir liaudies tradicijas. Vaizduoja, pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, domisi, kuo tos tradicijos skiriasi nuo kitų kultūrų.

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“ JAUTRUS KULTŪRŲ ĮVAIROVEI VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
	0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai: Išimokymų amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl. 9-11).	- Tyrinėja kitų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir t.t.). - Diskutuoja apie suaugusiųjų profesijas, buitį palengvinančią techniką, kokių savybių žmogui reikia darbe. Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbo vietas. - Susipažįsta su įvairiais gamtos ir oro reiškiniais: giedra, lietus, - sniegas, griauštinis, vaivorykštė. - Stebi augalų augimą, žydėjimą, mokosi saugoti, prižiūrėti gamtą. - Tyrinėja augalus, liečia jų lapus, žievę, uosto gėlių žiedus. - Atpažįsta gyvūnų ir paukščių iliustracijas, fotografijas, mėgdžioja judesius, garsus. Spalvina gyvūnų ir paukščių trafaretus, bando juos piešti, lipdyti. - Atranda naujas veiklas naudodami gamtines medžiagas (žaidžia su smėliu, vandeniu, rankioja akmenukus ir t.t.).
Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai: Ugdymo kontekstas: kultūrinio dialogo, kūrybinių dialogo, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai. Mokytojo vaidmuo. Pedagogas ugdo vaikų bendradarbiavimo, pagarbos ir tolerancijos įgūdžius, skatindamas veiklą įvairialypėje, daugiakultūroje aplinkoje. Vaikai mokosi priimti žmonių išvaizdos, gebėjimų ar elgesio skirtumus, suprasti jų vertę ir išmokyti taikiai sugyventi. Mokytojas kuria vaikų socialinei brandai palankią daiktinę aplinką – aprūpina grupę priemonėmis vaidmenų žaidimams, leidžiančiais vaikams įsijausti į įvairius vaidmenis, išgyventi socialines situacijas ir ugdyti empatiją. Drauge su vaikais skaitomi vaikų literatūros kūriniai apie tarpusavio santykius, draugystę, bendradarbiavimą, skirtingus žmonių poelgius ir gyvenimo būdus. Pokalbiai po skaitymo padeda vaikams geriau suprasti socialinius reiškinius, ugdo gebėjimą reflektuoti ir vertinti įvairias situacijas. Ugdymo(si) būdai: kūrybiniai – socialiniai projektai, rengiamos tautos tradicijas menančios šventės, ekskursijos aplankant miesto gamtos ir kultūros objektus, žymias istorines vietas. Tikslingos pasirinktos medžiagos analizavimas (aiškinasi ir išreiškia supratimą apie tai, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, nepriteklių, kad šiems žmonėms yra reikalinga pagalba), tyrinėjimas, STREAM.		

UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“ BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Fizinis aktyvumas	Vertybinė nuostata – noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai: tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. 0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai: <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl. 3-4).</i>	• Tikslingai siekia atlikti įvairius kūno judesių pratimus. • Bėgioja salėje nurodyta kryptimi, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau – lėčiau. • Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. • Žaidžia judriuosius žaidimus su kamuoliu, rungtyniauja estafetėse. • Žaidžia smėliu ir smulkia gamtine medžiaga ant šviesos stalų. • Pieštuku, teptuku piešia, braižo nesudėtingas geometrines figūras, lipdo įvairius daiktus, kerpa tiesiai, taisyklingai laikydamas žirkles ir klijuoja paveikslėlius. • Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai.
Savireguliacija ir savikontrolė	Vertybinė nuostata – nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai: sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. 0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai: <i>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl. 5-6).</i>	• Pasako suaugusiam apie tai kaip jaučiasi, bando apibūdinti kodėl. Laukia pedagogo komentaro. • Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai bendraudami su kitais, kalbėdami vartoja žodžius: „mano“, „tavo“, „aš berniukas“, „aš mergaitė“. • Žaidžia „šeimos“ žaidimus, įvardindami vaidmenis: „mama“, „senelis“, „teta“ ir t.t. • Nerimaudamas kalbasi su mokytoja, nusiminęs ar pavargęs randa „ramybės“ zoną poilsui. • Kuria taisykles, jas išbando. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai stengiasi jų laikytis. • Rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.

UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“ BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS VAIKAS		
PASIEKIMŲ SRITIS	VERTYBINĖ NUOSTATA, ESMINIAI GEBĖJIMAI	UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Vertybinė nuostata – domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai: esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. <i>0-3 ir 3-6 metų vaikų pasiekimai:</i> <u>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (psl. 2-3).</u>	• Siekia būti savarankiškas: pats pavalgo, apsirengia, laikosi asmens higienos. • Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. • Pastebi, kad yra nešvarus ir savarankiškai prausiasi, šukuojasi plaukus. • Pasako, kaip reikia apsirengti šiltu ir šaltu oru. • Prižiūri, saugoja savo kūną, taisyklingai sėdi. • Dalyvauja kasmetiniuose renginiuose sveikatingumui stiprinti. • Žaidžia didaktinius stalo žaidimus, kuriuose reikia parinkti aprangą pagal metų laikų kaitą. • Laisvai renkasi priemones bei kuria žaidimų erdvę (pvz.: „Keliai“, „Mano miestas“), kurioje patys veikia, keičia bei papildo žaidimo priemones. • Tyrinėja maisto produktus, aiškinasi ir komentuoja kuo naudingi ar žalingi vieni ir kiti maisto produktai. • Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. • Dalyvauja arbatėlės rytmečiuose, kurių metu ragauja žolelių arbatą, sužino apie jų naudą. • Dalyvauja pokalbiuose apie slypinčius pavojus aplinkoje. • Išvykų metu siekia laikytis eismo taisyklių, stebi kelio ženklus juos analizuoja ir samprotauja. • Žino kur kreiptis nutikus nelaimei.

Ugdymo(si) kontekstai, pedagogo vaidmuo, metodai, būdai:

Ugdymo kontekstas: judraus patirtinio ugdymo ir žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Mokytojas padeda vaikams suprasti sveikos gyvensenos svarbą – skatina diskutuoti apie kasdienes įpročius, kurie padeda išlikti stipriems ir sveikiems. Vaikai kviečiami pasakoti apie asmeninę patirtį, o pedagogas šiuos pokalbius praturtina vaizdo medžiaga, projektine veikla apie sveikatą, ligų prevenciją, subalansuotą mitybą, sportą. Pedagogas siūlo vaikams žaidybines situacijas, skatinančias judėjimą – vaikščiojimą ant pirštų galų, kulnų, koordinacijos pratimus. Vaikai kviečiami dalyvauti estafetėse, sportiniuose žaidimuose.

Atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko fizinius gebėjimus, mokytojas padeda pažinti savo kūną ir jo galimybes. Skatinamas fizinis aktyvumas, stiprinamas judėjimo poreikis bei pasitikėjimas savimi atliekant fizinius veiksmus. Ugdomoji aplinka papildyta smulkiosios motorikos lavinimo priemonėmis – karoliukais, konstruktoriais, įvairiomis formelėmis ir medžiagomis tyrinėjimui bei kūrybai.

Per patirtines veiklas mokytojas su vaikais kalbasi apie švarą, moko higienos įgūdžių – kaip plautis rankas, valytis nosį, tvarkyti asmeninius daiktus. Vaikai skatinami savarankiškai tvarkyti aplinką – padėti žaislams „surasti savo vietą“. Ugdomas atsakingas elgesys grupėje.

Grupėje įrengiama nusiramino vieta, kur vaikai gali atsitraukti, nusiraminti. Mokytojas padeda atpažinti emocijas ir ieškoti būdų, kaip su jomis tvarkytis. Per pasakas, istorijas ar nutikimus vaikai supažindinami su teigiamais elgesio pavyzdžiais, mokomi spręsti konfliktus taikiai. Vaikai skatinami kalbėti apie savo jausmus, o tinkamas elgesys nuosekliai pastiprinamas pagyrimu.

Ugdymo(si) būdai: pokalbiai, organizuojamos įvairios veiklos, dalyvaujama rajono ir respublikos renginiuose, projektuose skatinančiose sveikatos stiprinimą, rengiamos varžybos, žaidžiami judrieji žaidimai.

Nuoroda į: [IKIMOKYKLINIO UGDYMO GAIRĖS](#)

Ugdymo(si) aplinka

Ikimokyklinio ugdymo(si) procese aplinka laikoma „trečiuoju ugdytoju“, šalia vaiko ir mokytojo. Aplinka veikia kaip dinamiškas, besikeičiantis ugdymo(si) veiksnys, skatinantis vaikų smalsumą, saviraišką ir kūrybą.

Siekdami tikslingo ugdymo(si) aplinkos formavimo, paliekame erdvę kiek įmanoma atviresnę, skatinančią multisensorinius išgyvenimus. Tokia aplinka leidžia mokytojui kurti prasmingus, vaiką įtraukiančius ugdymo kontekstus (6 pav.), kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Kontekstas suprantamas kaip mokytojo apgalvota situacija ir jai tikslingai paruošta, estetiškai subalansuota aplinka, kuri žadina vaikų iniciatyvą, tyrinėjimo poreikį bei kūrybinius ieškojimus.

Kuriant įtraukiančius ugdymo(si) kontekstus, ypatingas dėmesys skiriamas keturiems esminiams aspektams: naudojamų priemonių medžiagiškumui, estetinei išraiškai, aplinkos kintamumui bei jos vizualiniam ir sensoriniam subtilumui.

6 pav. Ikimokyklinio ugdymo mokytojo kuriami ugdymo(si) kontekstai. (Plačiau V Gairių skyriuje: [Ikimokyklinio ugdymo programos gairės](#))

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Vaikų pasiekimų dokumentavimo ir pažangos stebėsenos sistema

Vaikų pasiekimų vertinimas – tai nuoseklus, sistemingas procesas, padedantis mokytojui, švietimo pagalbos specialistams bei tėvams (globėjams) suprasti individualią vaiko pažangą, įžvelgti jo stiprybes, ugdymosi poreikius, taip pat numatyti tolimesnes ugdymo(si) kryptis. Vertinimas leidžia reaguoti į kiekvieno vaiko ugdymosi tempą: tiek spartų perėjimą į aukštesnį pasiekimų lygmenį, tiek užsibuvimą ankstesniame etape, užtikrinant, kad kiekvienas vaikas ugdytųsi savo individualiu tempu. Išskiriami trys vertinimo tipai:

- **Diagnosticinis vertinimas** – tai vaikui pažinti ir pirmiesiems jo ugdymosi žingsniams ikimokyklinio ugdymo grupėje numatyti skirtas vaiko supratimo, gebėjimų vertinimas. Vertinimas atliekamas tada, kai ikimokyklinio ugdymo pedagogas pradeda dirbti su nauja vaikų grupe, kai į vaikų grupę ateina naujokas, kai išryškėja nauji vaikų ugdymosi poreikiai, siekiant pažinti vaikus ir numatyti artimiausius jų ugdymosi žingsnius. Jis taip pat taikomas,

siekiant išsiaiškinti, ar pasiekti iškelti vaiko ugdymosi uždaviniai, kokia yra vaiko pažanga per numatytą laikotarpį, kokie individualūs jo ugdymosi poreikiai.

- **Formuojamasis vertinimas** – kasdienių vaiko ugdymosi situacijų stebėjimas, apmąstant, kaip vaikas įsitraukia į veiklą, kaip elgiasi, kas kiekvienam vaikui sekasi, kur reikia pagalbos, kaip vertėtų pakreipti veiklą, kad ji geriau atitiktų kiekvieno vaiko ugdymosi poreikius, ką siūlo vaikai ir t. t. Vaikas nuolat skatinamas, jam laiku teikiama parama ir pagalba. Kartu su vaiku aptariama, ką jis nuveikė, išmoko, kas patiko ir ką dar norėtų nuveikti, numatomi tolesni veiklos žingsniai.
- **Apibendrinamasis vertinimas** – tai vaiko ugdymosi (pvz., per vienus metus) rezultatų įvertinimas. Nustatoma, ko vaikas pasiekė pagal ugdymosi sritis, ar vaiko ugdymosi pasiekimai atitinka Ikimokyklinio ugdymo programoje numatytus rezultatus, kokia vaiko pažanga, kokios yra jo stiprybės ir tobulintinos sritys.

Vaiko pasiekimai analizuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje/individualizuotoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius. Mokytojai naudoja priemonę „Pasiekimų žingsneliai“ (Ikimokyklinio ugdymo programos 1 priedas, 2 priedas, 3 priedas) stebint, dokumentuojant, planuojant ir reflektuojant vaikų grupės arba konkretaus vaiko ugdymą(si). Vertinimas vykdomas, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko gebėjimus, jo pasiekimus, nelyginant su kitų vaikų pasiekimais ir gebėjimais.

Vaiko nuolatinis ugdymo(si) pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekami laikantis *individualizavimo* (apie kiekvieno vaiko pasiekimus grįžtamasis ryšys teikiamas individualiai), *nuoseklumo* (grįžtamasis ryšys teikiamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir pasiekimų augimą įvairiose srityse) ir *bendradarbiavimo* (apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėjimas, analizavimas vyksta keturiais etapais (žr.7 pav.), reguliariai teikiant informaciją apie vaiko ugdymo pasiekimus.

7 pav. Vertinimo etapai

Kiekvienų mokslo metų rugsėjo mėnesį grupės susirinkimo metu susitariama su tėvais (globėjais), kokių ugdymo(si) rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, kokiais kriterijais remiantis pasiekimai bus vertinami ir kaip fiksuojami (Ikimokyklinio ugdymo programos 1 priedas, 2 priedas, 3 priedas). Siekiant geros vaiko savijautos ir efektyvaus įsitraukimo į veiklas lygio, vaikui pradėjus lankyti įstaigą arba pagal poreikį, mokytojai, stebi, fiksuoja vaiko savijautą ir įsitraukimą į veiklas, analizuoja gautus duomenis, tobulina ugdymo(si) procesą.

Mokytojai nuolat taiko įvairius metodus: stebėjimą, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt. Kasdienis formuojamasis vertinimas padeda vaikui siekti aukštesnio pasiekimų žingsnio. Vaikai patys mokosi įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Pasiekimai fiksuojami nuolat, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojas pastebi naujai atsiradusį ar patobulėjusį vaiko gebėjimą.

Ne rečiau kaip kartą per mėnesį vaikų pasiekimai pateikiami elektroniniame dienyne aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti. Vaiko pasiekimų diagrama žingsniais parodo visų sričių vaiko pasiekimų augimą, kuri pateikiama elektroniniame dienyne rugsėjo-spalio ir gegužės-birželio mėnesiais.

Apibendrinti visų ugdymosi sričių vaiko pasiekimai (priemonė „Pasiekimų žingsneliai“ – Ikimokyklinio ugdymo programos priedas) su tėvais (globėjais) aptariami individualių pokalbių metu, esant poreikiui, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus lapkričio-gruodžio ir gegužės-birželio mėnesiais. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių pažanga ir pasiekimai aptariami su mokytojais, švietimo pagalbos specialistais.

Duomenys apie vaiko pasiekimus renkami kasdieninėse skirtingose vaiko veiklose (pavyzdžiui: žaidžiant, bendraujant su vaikais, suaugusiais, atliekant darbėlį individualiai, poroje, grupėje ir t.t.). Vaiko pasiekimų stebėjimo ir vertinimo medžiaga dokumentuojama: kaupiami vaiko dailės ir kiti darbeliai, sukurtos knygelės, pasakojimai, samprotavimai, išsakytos idėjos, darbėlių nuotraukos, mokytojo refleksija apie vaiko daromą pažangą ir ugdymo perspektyvą - Vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke. Sukaupia informacija naudojama tikslingam ugdymo(si) veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą. Pasibaigus mokslo metams Vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke atiduodamas vaiko šeimai.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė bei tęstinumas

Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui. Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje. Užtikrinamas nuoseklus vaiko galių augimas, siekiant, kad vaikas būtų pasiruošęs sėkmingai mokytis mokykloje (4 lentelė).

Šakių r. Panemunių mokyklos – daugiafunkcio centro ikimokyklinio ugdymo programa	Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa
5 ugdymo sritys	6 ugdymo sritys
Mūsų sveikata ir gerovė	Sveikatos ir fizinis ugdymas
Aš kalbų pasaulyje	Kalbinis ugdymas
Tyrinėju ir pažįstu aplinką	Matematinis ugdymas
	Gamtamokslinis ugdymas
Aš ir bendruomenė	Visuomeninis ugdymas
Kuriu ir išreiškiu	Meninis ugdymas

4 lentelė. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė

1 PRIEDAS

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS	
7.3. Džiaugiuosi gyvūnais, augalais ir gamtos reiškiais savo aplinkoje, pradėd juos pavadinti. Stengiuosi būti atsargus ir rūpestingas su aplinkos daiktais, augalais ir gyvūnais. Reaguoju į nuotraukose užfiksuotus įvykius, kuriuose pats dalyvavau.		8.3. Įsitraukiu į skaičiavimą, atpažįstu įvairias skaičių 1, 2, 3 išraiškas. Mėgstu komponuoti, grupuoti, rikiuoti įvairių dydžių, formų, spalvų daiktus, taikau tiesioginį palyginimo būdą. Vis geriau sekasi nukopijuoti dviejų pasikartojančių elementų sekas.		9.3. Įjungiu išmaniuosius žaislus be ekranų, išbandau jų veikimą, laikausi man suprantamų naudojimo ir saugumo taisyklių. Gebu kurti veiklos žingsnių sekas ir atlikti kitų sakomas komandas.		15.3. Smalsauju, aiškinuosi, kas ir kaip veikia, vyksta, įsitraukiu į įvairias tyrinėjimo veiklas, savo atradimais dalinuosi su kitais.		18.3. Įsitraukiu į veiklą, pasirenku priemones, stebiu, klausinėju, džiaugiuosi savo veiklos rezultatais.		16.3. Parodau, su kokia problema susidūriau, ir bandau ją spresti; nepavykus, tobulinu sprendimą išbandydamas naujus būdus arba prašau pagalbos.		10.3. Trumpam susikaupiu ir reaguoju į kitų kalbėjimą, kūno kalbą, suprantu 3-4 žodžių sakinius, klausimus, du vienas paskui kitą sekantius prašymus, trumpus skaitomus, pasakojamus arba dainuojamus tekstus; reaguoju į ritmo darinius, intonavimą; vartau knygeles, skiriu tekstą nuo paveikslėlių; suprantu dažnai matomų ženklų prasmę.	
5.3. Pasakau savo vardą, kas esu (berniukas / mergaitė), žinau pagrindines savo kūno dalis, siekiu savarankiškumo. Man patinka būti ir veikti tiek namie, tiek grupėje, aš mėgaujusi pažįstama aplinka, kalba, suklūstu, kai išgirstu kitą kalbą.		5.2. Atpažįstu save veidrodyje ir nuotraukose, parodau, ko noriu, mėgaujusi tuo, ką galiu pats. Esu prisirišęs prie tėvų / globėjų, pasitikiu suaugusiaisiais grupėje, įsitraukiu į etnokultūrinės veiklas.		7.1. Reaguoju į aplinkoje esančius žmones, gyvius ir negyvus daiktus, reiškinius.		8.1. Reaguoju į pasirodiančius išnykstančius objektus, jų formą, dydį, spalvą, pasikartojančius garsus, judesius.		15.1. Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugsmą.		16.1. Parodau, kai kažkas vyksta ne taip, kaip įprasta, ieškau pagalbos, kai susiduriu su kliūtimi, išreiškiu emociją, kai (ne)pavyko veiksmas.		10.1. Trumpam sutelkiu dėmesį, reaguoju į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojančius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.	
3.3. Atpažįstu ir man įprastais būdais išreiškiu savo emocijas, mokausi jas pavadinti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.		3.2. Savo emocijas išreiškiu įvairiu intensyvumu, pastebiu ir reaguojau į kitų emocijas.		3.1. Savo emocijas parodau balsu ir kūno ženklais, „užsikrečiu“ kitų emocijomis.		4.1. Galiu trumpam sutelkti dėmesį į savo globėją, susitapatinti su jo reiškiamomis emocijomis ir nusiraminti.		13.1.1. Emocingai reaguoju į siekiu ryškų, man įdomių objektų.		13.1.2. Išbandau, kokius pėdsakus palieka rašymo, piešimo ir lipdymo priemonės.		13.3.2. Klausydamas muzikos atlieku keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje ir judėdamas, tyrinėju judėjimo kryptis, kurių judesius čia ir dabar, derinu dviejų judesių seką.	
4.3. Kalbėjimas su savimi ir suaugusiojo pagalba man padeda sutelkti dėmesį, valdyti emocijas, veiksmus, laikytis man suprantamų susitarimų.		4.2. Aš pats man įprastais būdais ieškau nusiraminti, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.		6.1. Mėgaujusi suaugusiojo dėmesiu, kūno ženklais parodau, kuo domiuosi, seką jo žvilgsnį, aptinku jo rodomus objektus, dalinuosi emocijomis.		2.1. Sėdžiu, šliaužiu, einu, bėgu, lipu laiptais, atsistoju, einu laikydamasis ar savarankiškai. Imu daiktą, perimu iš vienos rankos į kitą, dedu vieną ant kito.		12.2. Atrandu, mėgdžioju, tyrinėju tai, kas patinka, stebiuosi gamtos ir žmogaus sukurtais objektais ir reiškiniais.		13.3.3. Keverzoju skirtingomis rašymo ir piešimo priemonėmis, sava kalba palydžiu kūrybą, turiu savo mėgstamas priemones.		13.3.3. Atliepdamas muzikos nuotaiką tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, vienu metu judinu kelias kūno dalis, atsimenu ir kartuo trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienam ir su draugais.	
6.3. Kai man artimas suaugusysis yra šalia, aš drąsiai išbandau ką nors naują; ieškau bendramanų draugijos, trumpam įsitraukiu į bendrus žaidimus, mokausi dalintis.		6.2. Skiriu man artimus suaugusiuosius nuo kitų, juos mėgdžioju, kartuo tai, kas sulaukė jų palaikymo, tikiuosi jų pagalbos; mėgstu žaisti greta kitų vaikų.		2.2. Stoviu, atsisčiu, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomaus žingsniu. Ridenau, svedžiu kamuolį. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsku detales, poju rankomis.		1.2. Savarankiškai valgau įvairų maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.		12.3. Emocingai reaguoju į savo ir kitų kūrybą, atrandu, kas man gražu – bjauru, kas patinka ar nepatinka.				11.3. Kalbu 2-3 žodžių vientsakiniais sakiniais, klausinėju ir atsakau į paprastus klausimus, pats inicijuoj pokalbį, vartuo kelias mandagumo frazes, tinkamai vartuoju kai kurias gramatines formas, kartuo eiliuotų tekstų fragmentus, mėgdžioju rašančiusius.	
1.3. Pradedu naudotis stalo įrankiais. Padedamas naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi. Bandau laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.		2.3. Apeinu arba peržengiu klūtį, bėgu neprarasdamas pusiasvyros, lipu, nulipu laiptais pakaitiniu žingsniu, nušoku nuo laiptelio, peršoku liniją. Metu, gaudau, spiriu kamuolį. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.										14.3. Pakartotinai tyrinėju dominančius kūrybinės raškos būdus, žaisdamas imituoj, perkuriu, eksperimentuoju, atrandu naujus derinius, domiuosi kitų kūryba, noriu veikti drauge.	
2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS					

<https://drive.google.com/file/d/1QUD4q7GzE8ODwOBIZMZR67jMS56Y6V1/view>

2 PRIEDAS

7. APLINKOS PAŽINIMAS	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS	9. SKAITMENINIS SUMANUMAS	15. TYRINĖJIMAS	18. MOKĖJIMAS MOKYTIS	16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS	10. KALBŲ SUPRATIMAS
7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaiškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.	8.5. Skaičiuoju 9-ųjų ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ųjų ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.	9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikais saugumo taisyklių. Iš simbolių dėliojų komandų sekas, išbandau jas žaidybiniuose programavimo aplinkoje, aiškinu.	15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinių tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.	18.5. Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lanksčiai sprendžiu išylančias problemas, aptariu, ką nuveikiu ir ką veiksiu toliau.	16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūkį, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.	10.5. Suprantu sudėtinius sakinius, pradedu siėti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi tekstų literatūrinėje kalba ir tarmiškai, suvokių skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.
5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsiu užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokią šalį gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.	7.4. Atpažįstu dažniausiai sutinkamus gamtos objektus ir reiškinius, pastebiu kai kuriuos jų požymius. Komentuoju paros įvykių seką. Padedu rūšiuoti atliekas, tausoti išteklius. Atpažįstu patiriamas kitas nei mano kultūros reiškinius ar daiktus, noriai įsitraukiu į savo kultūrinės aplinkos tradicines veiklas.	8.4. Skaičiuoju iki 5 ir atgal, palyginu kiekius, sieju įvairias to paties skaičiaus išraiškas. Eksperimentuoju ir dalinuosi idėjomis, kaip išmatuoti ir palyginti įvairius dydžius. Klasifikuoju, rūšiuoju objektus; įvardiju pažįstamas formas; plane pažymiu 2–3 matomus daiktus, apibūdiniu jų išsidėstymą; prateisu dviejų pasikartojančių elementų seką.	9.4. Padedamas skaitmenines priemones naudoju informacijai įrašyti ir paleisti, bendrauti, mokausi jas pavadinti, apibūdinti. Suprantu ir galiu atlikti grafinius simbolius ir objektais žymimas komandas.	15.4. Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: kelių klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomus ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.	18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvų ir pradedu numatyti reikalingas priemones, komentuoju atliekamą veiklą.	16.4. Paaiškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.
3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.	5.4. Skiriu savo ir kitų jausmus, norus, kalbu ir vaizduoju, kaip atrodo mano kūnas, kuo aš panašus ar skiriuosi nuo kitų. Komentuoju ir vaizduoju savo šeimą, grupę draugus, mokytojus, dalinuosi savo aplinkos veiklų ir renginių patirtimi, atpažįstu, kad kiti kalba kita kalba nei aš.	4.4. Aiškinuosi, kokios emocijos man ir kitiems kyla įvairiose situacijose, jas pavadinu, išreiškiu įvairiais būdais, atpažįstu iš kitų išraiškas.	4.4. Nusiraminiu kalbėdamasis su kitais, mokausi susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, laikytis susitarimų, numatau netinkamo elgesio pasekmes.	14.4. Kurdamas spontaniškai išbandau įvairias medžiagas, priemones, atrandau netikėtus veikimo būdus, pastelikiu vaizduotę, keičiu konstrukcijas, paskirti, ilgėsnį laiką veikiu man patinkančių būdų.	14.4. Kurdamas spontaniškai išbandau įvairias medžiagas, priemones, atrandau netikėtus veikimo būdus, pastelikiu vaizduotę, keičiu konstrukcijas, paskirti, ilgėsnį laiką veikiu man patinkančių būdų.	14.5. Fantazuoju ir generuoju įvairias kūrybines idėjas, savo kūrybą autentiškai parodau pasaulio suvokimą, suprantu, kaip kuriu ir ko siekiu savo kūryba.
4.5. Naudoju įvairius nusiramino ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgam sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikais kasdienių susitarimų ir taisyklių.	6.4. Pastitikiu mokytojai, įsitraukiu į jų siūlomas ir savo sugalvotas veiklas, turiu nuolatinį žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.	6.4. Pastitikiu mokytojai, įsitraukiu į jų siūlomas ir savo sugalvotas veiklas, turiu nuolatinį žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.	6.4. Pastitikiu mokytojai, įsitraukiu į jų siūlomas ir savo sugalvotas veiklas, turiu nuolatinį žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.	17.4. Žaisdamas su 1–2 draugais kuriu režisūrinius ir vaidmenų žaidimus: turiu mėgstamą vaidmenį, derinu veiksmus, aptariu žaidimo eigą, sprendžiu nesutarimus, kuriu žaidimo erdvę.	17.4. Žaisdamas su 1–2 draugais kuriu režisūrinius ir vaidmenų žaidimus: turiu mėgstamą vaidmenį, derinu veiksmus, aptariu žaidimo eigą, sprendžiu nesutarimus, kuriu žaidimo erdvę.	17.5. Mokausi žaisti ir tartis su 3–5 vaikais dėl žaidimo temos, elgos ir vaidmenų, sprendžiu konfliktus. Galiu žaisti menamos erdvės su menamais objektais, kuriu realius ir fantastinius įvykius ir personažus.
6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikų nesutarimo sprendimo būdų, laikais įsipareigojimų grupel.	2.4. Pastoviu ant vienos kojos, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuolį iš įvairių padėčių. Priminusi sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslus judesius su smulkiais daiktais.	1.4. Žinau, ką valgyti sveika. Bandau servuoti stalą ir laikyti elgesio prie stalo taisyklių. Savarankiškai naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi, tvarkau žaislus. Mokausi saugiai elgtis kelyje, naudotis veiklomis skirtais aštriais daiktais. Žinau, į ką kreiptis pagalbos iš kitų nelaimėi.	12.4. Gėriuosi aplinkos ir gamtos grožiu, rodau ir pasakau, kas man gražu. Man patinka įvairūs kūriniai, galiu apibūdinti kai kuriuos jų ypatumus.	13.1.4. Noriai išbandau skirtingas piešimo priemones, galiu piešti storumis, plonomis ir kitokiomis linijomis, jau pavysta nupiešti man rūpimus daiktus.	13.3.4. Šokdamas išreiškiu judėjimui būdingas savybes, patinka judėti įvairiai: šokinėti, šuoliuoti, šokti ratelį, judėti įsivaizduojama linija, kuriu ir prisimenu savo sukurtą trijų keturių judesių sekos šokį, laikais šoko taisyklių, kalbu apie savo ir kitų pasirodymus.	13.2.4. Skiriu kalbėjimą nuo dainavimo, gana tiksliai intonuojau dainas; tyrinėju įvairesnius garso išgavimo būdus, groju nustatytu pulsu, pakartuoju ritmo ir melodinius darinius; dėmesingai klausausi muzikos, savo kūrybą fiksuoju grafiais piešiniais.
2.5. Įvairias būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuolį iš įvairių padėčių. Priminusi sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslus judesius su smulkiais daiktais.	1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairų maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavalgę, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.	12.5. Mėgaujuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbais, turiu savo nuomonę ir savitą skoni.	13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairiais būdais, grožiuosi kitų darbais.	13.3.5. Šokdamas atrandau naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius, kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.	13.3.5. Šokdamas atrandau naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius, kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.	13.2.5. Gana taisyklingai atlieku vis daugiau dainų. Muzikuodamas, improvizuodamas ir kurdamas naudoju kontrastus, judesius perteikiu muzikos ypatumus. Pasakoju savo įspūdžius, vartoju kai kurias muzikos sąvokas, pasiūlau, kaip mokytoje ir kitur panaudoti muziką.

2. FIZINIS AKTYVUMAS

1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGUDŽIAI

12. ESTETINIS SUVOKIMAS

13.1. DAILĖ

13.3. ŠOKIS

13.2. MUZIKA

11. KALBINĖ RAŠ-
TINĖ

14. KŪRYBINIS SUVOKIMAS

17. GYVENIMAS ŽAISTU

13.4. TEATRAS

PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 4–5

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

LANKŠČIAI MĄSTANTIS

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS

PASITIKINTIS

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAI

KŪRYBINGAS

KOMUNIKABILUS

https://drive.google.com/file/d/1kB7d_hzY3NsosSCjAyiWJMJeAF7cYzt3/view

3 PRIEDAS

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS	
7.6. Lyginu gamtos objektus ir reiškinius, įvėliu panašumus ir skirtumus, objektus grupuoju. Jaučiu ryšį su savo socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, paaiškinu, kodėl ir kaip išteklius reikia tausoti. Pasakoju apie kai kurias savo ir man žinomas kitų kultūrų šventes. Domiuosi įvairiomis profesijomis. Vartoju žodžius praeičiai, dabarčiai ir ateičiai, metų laikams nusakyti. 5.6. Samprotuoju apie savo savybes ir gebėjimus, tyrinėju savo kūno augimą, pastebiu savo kūno vidinių sistemų veiklos išorinius ženklus. Dalyvauju savo šeimos, grupės sprendimų priėmimo, pasakau savo tautybę, tyrinėju ir skiriu savo ir kitų šalių simbolius, kalbą, tradicijas.		8.6. Parašau skaitmenimis skaičius iki 10; randu ir pasakau, kiek daiktų daugiau nei 5, kiek trūksta iki 10; sudedu, atimu 7-įj ribose. Įsitraukiu į diskusijas apie įvykius: įvykis, neįvykis, gali įvykti. Judo pagal įsidedamą planą, paaiškinu ar pavaizduoju atgalinį kelią. Randu, kaip palyginti nežymiai besiskiriančius išmatuojamus dydžius. Dėliuju, konstruoju, komponuoju dvimačius ir trimatinius objektus. Kuriu ir tyrinėju sekas su pasikartojančiais elementais. Vartoju vis platesnį matematinį žodyną.		9.6. Prižiūrimas įvairioms veikloms pasirenku ir derinu bent dvi skaitmenines priemones ir informacijos šaltinius, saugiai dalinuosi tuo, ką sukuriau. Sudarau, vykdu ir koreguoju paprastas komandų sekas programavimo aplinkose, vis geriau suprantu, kaip valdomi robotai.		15.6. Tikslingai tyrinėju įvairias aplinkas, objektus ir reiškinius pasitelkdamas skirtingus tyrinėjimo būdus. Radinius lyginu, grupuoju, jais dalinuosi su kitais.		18.6. Drąsiai įsitraukiu į iššūkio reikalaujančią veiklą, numatau tikslą, priimu sprendimus jam pasiekti, ieškau informacijos ir priemonių, stebiu veiklos procesą, jį koreguoju, dalinuosi patirtimi ir rezultatais.		16.6. Man patinka sudėtingos uždavytys, stengiuosi jas įveikti pats ar su kitais vaikais, apmąstau galimus sprendimus, pasirenku tinkamiausią, stebiu pasekmes ir, jeigu reikia, keičiu veikimo būdus, padedu kitiems.		10.6. Pradedu suprasti perkeltinę žodžių reikšmę, keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių; pradedu skirti žodžių garsus ir skiemenis. Domiuosi įvairiais rašytiniais tekstais, numatau man skaitomo teksto tęstinį, atpažįstu nuo kelių iki keliųkios abėcėlės raidžių, keletą užrašytų žodžių.	
3.6. Gebu kalbėtis apie emocijas ir jausmus, taikau įvairius būdus, padedančius patįsuti geriau, atpažįstu, kaip jaučiasi kitas, bandau jam padėti.		7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaiškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skaičiuoju 9-įj ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-įj ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių. Iš simbolių dėliuju komandų sekas, išbandau jas žaidybiniame programavimo aplinkoje, aiškinu.		18.5. Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lanksčiai sprendžiu iškiliančias problemas, aptariu, ką nuveikiu ir ką veiksiu toliau.		16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūkį, samprotuoju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		11.6. Išsaku savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, aiškinuosi, diskutuoju; tinkamai pradedu, plečiu, keičiu ir baigiu pokalbį; vartoju vaizdinius žodžius, kuriu ir atpasakoju istorijas; kopijuju žodžius, rašau savo vardą, kelis žodžius.	
4.6. Siekdamas tikslo, gebu atidėti kai kurių norų patenkinimą, mokausi suvaldyti pyktį, susilaikyti nuo netinkamo elgesio, kai esu provokuojamas, lengvai priimu dienos ritmo pasikeitimus.		5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsi užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokiame šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.		3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.		12.5. Mėgaujauosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, gėriusi kalbą, gamta, geru elgesiu, darbais, turu savo nuomonę ir savitą skonį.		13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairiais būdais, grožiuosi kitų darbais.		13.3.5. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.		14.6. Keliu klausimus apie kitų ir savo kūrybą, siekiu įgyvendinti ir tobulinti kūrybinius sumanymus, mėgstu pasakoti apie savo kūrybą ir jos eigą.	
6.6. Suprantu, koks mano elgesys yra priimtinas bendraujant su kitais, kodėl svarbu laikytis susitarimų dėl elgesio, stengiuosi bendrauti pagarbiai, mokausi tarpininkauti sprendžiant nesutarimus.		4.5. Naudoju įvairius nusiaraminimo ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgam suteikti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikų nesutarimų sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupei.		12.6. Kurdamas nepaisau standartų, pasakoju apie vaizdinius, kylančius patiriant kūrinius, stebint aplinkos ir gamtos reiškinius. Siūlau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūrybą.		13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technikomis, jas pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ir kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.		13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokus ir ratelius, kuriu temines šoko kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šoko eigą.		13.2.6. Tyrindamas lyginu garsus, groju sudėtingesniais instrumentais; dainuoju sudėtingesnes dainas, kuriu kelių muzikos elementų akompanimentus, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kūrinio paskirtį.	
2.6. Nubėgu vis ilgesnį atstumą, šoku į tolį, aukštį, koordinuoju judą, orientuojuosi erdvėje. Taisyklingai sėdžiu, stoviu, vaikštau. Atlieku vis sudėtingesnius veiksmus su smulkiais daiktais, konstruoju.		2.5. Įvairias būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuoli į įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pėstuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.		1.6. Renkuosi valgyti sveikatai palankų maistą. Rūpinuosi daiktais grupėje. Laikausi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Sakau „stop“, „ne“ reaguodamas į mano privatumą pažeidžiantį elgesį. Žinau pagalbos telefono numerį.		12.6. Kurdamas nepaisau standartų, pasakoju apie vaizdinius, kylančius patiriant kūrinius, stebint aplinkos ir gamtos reiškinius. Siūlau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūrybą.		13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technikomis, jas pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ir kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.		13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokus ir ratelius, kuriu temines šoko kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šoko eigą.		13.2.6. Tyrindamas lyginu garsus, groju sudėtingesniais instrumentais; dainuoju sudėtingesnes dainas, kuriu kelių muzikos elementų akompanimentus, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kūrinio paskirtį.	
2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS		13.2. MUZIKA			

5. SAVYKOJA IR SAVICĖRBA

3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

6. SANTYKIAUS SU AUGUSIAIS IR BENDRAVIMAS

11. KALBINĖ RAIŠKA

14. KOMBIKUMAS

17. GERBIMAS ŽANSTIS

13.4. TEATRAS

<https://drive.google.com/file/d/1rnoN-VcakLfzYYIdSfbbcnUVH3hbH9mK/view>